

2. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996. Дата оновлення: 27.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-п#Text>.

3. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI. Дата оновлення: 03.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-150>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РОЗУМІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Стиранка Михайло Богданович

кандидат юридичних наук

ORCID ID: 0009-0007-6523-0586

Державна політика цифрової трансформації суспільства та його взаємовідносин із державою – це не просто впровадження новітніх технологій у вже існуючі процеси, а якісно новий етап розвитку, що характеризується глибинними, революційними змінами в організації та функціонуванні як державних, так і економічних систем. Її суть полягає не лише у цифровізації окремих функцій або сервісів, а у структурній перебудові механізмів управління, прийняття рішень, взаємодії між державою, бізнесом і громадянами. Такі зміни: охоплюють як внутрішні процеси в системі публічного управління, так і зовнішні взаємозв'язки між суб'єктами суспільних відносин; ведуть до формування нових цифрових екосистем, які базуються на автоматизації, відкритості даних, штучному інтелекті, хмарних рішеннях тощо; забезпечують зміну логіки функціонування держави – від бюрократичної моделі до гнучкої, клієнтоорієнтованої та технологічно підкріпленої. Таким чином, цифрова трансформація має визначитися як системне перетворення, що змінює не тільки інструменти, а й саму структуру, принципи та філософію діяльності держави й економіки в умовах цифрової епохи [1, с. 92].

У своїх наукових розвідках І.В. Якушко трактує цифрову трансформацію як процес зміни моделі функціонування окремої системи, її структурних елементів і взаємозв'язків між ними, що зумовлений активним впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ). Такий підхід передбачає розуміння цифрової трансформації не лише як технічного оновлення, а як системного

процесу, який стосується функціональної, організаційної та структурної перебудови систем різної природи під впливом ІКТ. Відповідно до позиції дослідниці, цифрова трансформація характеризується низкою фундаментальних ознак. Насамперед, вона є безперервним процесом змін, що постійно відбуваються внаслідок динамічного розвитку цифрових технологій. Водночас така трансформація неможлива без наявності інноваційного середовища, яке генерує нові цифрові рішення, а також без процесів імпорту технологій у межі різних суспільних систем. Особливої уваги заслуговує положення про транснаціональний характер цифрової трансформації: вона не обмежується географічними або політичними межами, оскільки належить до глобальних процесів, притаманних сучасній інформаційній добі. Проте, незважаючи на об'єктивність і масштабність цього явища, його інтенсивність у певних системах може регулюватися або навіть пригнічуватися штучними засобами, наприклад, через адміністративні або технологічні обмеження. Окремий акцент зроблено на тому, що цифрова трансформація є як процесом, так і результатом впливу цифрових технологій на розвиток систем. Вона не є уніфікованою чи лінійною, а охоплює сукупність різних за своїм походженням та змістом трансформаційних змін, які в комплексі зумовлюють переформатування моделей функціонування системи. Зміни такого характеру можуть проявлятися на рівні систем незалежно від їх масштабу, типу чи функціонального призначення – від окремих організацій до національних економік. Крім того, дослідниця звертає увагу на подвійний потенціал цифрової трансформації: вона здатна генерувати як позитивні (конструктивні), так і негативні (деструктивні) наслідки. Така багатогранність зумовлює необхідність обережного й збалансованого підходу до формування політик, стратегій і моделей управління цифровими змінами, з урахуванням як можливостей, так і ризиків, притаманних цьому процесу [2, с.75-82].

У науковому дискурсі окрему аналітичну нішу становлять підходи, що зосереджуються на вивченні цифрової трансформації в контексті економіки та підприємницької діяльності [3]. Так, цифрову трансформацію у сфері економіки розглядають як процес насичення матеріального світу електронно-цифровими засобами, пристроями та системами, а також налагодження взаємодії між ними за допомогою електронно-комунікаційних механізмів, що уможливило формування нового середовища – кіберфізичного простору, в якому інтегруються фізичні об'єкти та цифрові технології, забезпечуючи їхню цілісну взаємодію. У межах аналізу бізнес-середовища, як зазначають представники економічної науки, відбувається акцентуація уваги на тому, що цифрові технології стрімко увійшли в усі сфери життя та

продовжують активно змінювати як повсякденні практики, так і господарську діяльність. Інновації, які нині вважаються проривними, невдовзі стають частиною рутинних бізнес-процесів. В умовах такої динаміки цифрові рішення інтегруються в операційну, управлінську та маркетингову діяльність підприємств, формуючи передумови для їхнього інноваційного розвитку. При цьому цифровізація надає підприємствам нові можливості, але водночас висуває і низку викликів, особливо для малих і середніх бізнес-структур, які мають обмежені ресурси для адаптації до цифрового середовища [3]. І.В. Струтинська обґрунтовує, що цифрова трансформація виступає ефективним механізмом економічного зростання, оскільки сприяє підвищенню ефективності, зниженню витрат, покращенню якості послуг і продукції, а також забезпечує зростання результативності діяльності як у публічному, так і в приватному секторах. У цьому контексті вчена висуває важливе положення щодо взаємозв'язку між цифровою трансформацією економіки, бізнесу та суспільства: цифрова трансформація державної економіки виступає каталізатором цифрових змін у підприємницькому середовищі, тоді як цифровізація бізнесу, в свою чергу, сприяє розвитку цифрової економіки країни загалом. Аналогічно, цифрова трансформація суспільства створює умови для активної участі бізнесу в цифрових процесах, що формує замкнене коло взаємопосилення між бізнесом, державою та соціальними структурами. Таким чином, підхід І.В. Струтинської підкреслює системний і взаємозалежний характер цифрової трансформації, що охоплює не лише внутрішні процеси в межах організацій, а й міжсекторні взаємодії, які формують єдиний цифровий простір функціонування економіки, суспільства та держави [4, с.91-96]. Подібну концептуальну позицію щодо сутності цифрової трансформації висловлює С.М. Петько, який розглядає її як своєрідну форму реформи, що передбачає усвідомлене, стратегічне узгодження між ключовими акторами суб'єкта господарювання (власником, топ-менеджментом та основними стейкхолдерами) з метою його повного оновлення та переходу на якісно новий цифровий рівень функціонування [5].

Цифрова трансформація в сучасному науковому дискурсі трактується як складний багаторівневий процес, що передбачає глибоку зміну форм ведення діяльності, перегляд організаційної структури, впровадження інноваційних бізнес-моделей, а також пошук нових джерел доходів і способів їх отримання. Вона включає залучення ширшої аудиторії споживачів, виведення обслуговування клієнтів на якісно новий рівень, а також поєднання та змішування функціональних сфер у нових форматах, зокрема шляхом створення та розвитку цифрових платформ. Таким чином, цифрова трансформація не

обмежується лише технологічними інноваціями, а охоплює весь спектр діяльності організації чи системи, змінюючи принципи її функціонування. У наукових підходах виокремлюються ключові області, в межах яких відбувається цифрова трансформація. Зокрема, трансформаційні зміни охоплюють: а) функціональні напрями організації, зокрема маркетинг, операційну діяльність, управління персоналом, адміністративну сферу, обслуговування клієнтів тощо, де цифрові інструменти забезпечують підвищення ефективності й швидкості взаємодії; б) бізнес-процеси, що включають низку взаємопов'язаних операцій та дій, які спрямовані на досягнення конкретних цілей підприємства. У цьому контексті цифрова трансформація забезпечує автоматизацію, оптимізацію та переосмислення традиційних схем діяльності; в) бізнес-екосистеми, які формуються на основі мереж партнерів, стейкхолдерів та зовнішнього середовища, включаючи регуляторні умови, економічну кон'юнктуру та динаміку змін; г) бізнес-активи, серед яких увага приділяється не лише матеріальним ресурсам, а й нематеріальним активам, зокрема інформації, базам даних, клієнтським зв'язкам і репутації (в умовах цифрової економіки саме ці ресурси набувають ключового значення); г) організаційну культуру, яка трансформується в напрямі формування споживачоорієнтованого підходу, розвитку цифрової компетентності працівників, зміцнення лідерства, накопичення знань і практик цифрової зрілості. Ключовим у цьому аспекті є формування чіткої мети, усвідомленої всіма учасниками організації, що забезпечує узгодженість і сталість змін [6, с. 280-290].

У підсумку цифрова трансформація розглядається як всеохоплююча на зміна, що охоплює не лише технології, а й усі структурні, функціональні та культурні компоненти організації чи системи, формуючи нову парадигму її розвитку та існування у цифровому середовищі.

Література:

1. Назарова Г. В., Руденко В. О. Цифрова економіка: етимологія та інституційна структура. *Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики* : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 19 листоп. 2021 р. Харків, 2021. С. 92

2. Якушко І. Сутність та особливості цифрової трансформації. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 4 (28). С. 75–82.

3. Цифрова трансформація економіки України у воєнний час. Січень 2025 року. URL.: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsyfrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-u-voyennyu-chas-sichen-2025>

4. Струтинська І. В. Дефініції поняття «цифрова трансформація». *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 48–2. С. 91–96.

5. Петько С. М. Теоретичні основи цифрової трансформації суб'єктів господарювання. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2129>.

6. Дергачова Г. М., Колешня Я. О. Цифрова трансформація бізнесу: сутність, ознаки, вимоги та технології. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2020. № 17. С. 280–290.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-151>

ВСТАНОВЛЕННЯ СУТНОСТІ ПОСЛУГ У СФЕРІ СПОРТИВНОЇ МЕДИЦИНИ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Кричфалушій Віталій Іванович

*аспірант кафедри адміністративного, фінансового
та інформаційного права,*

*Ужгородський національний університет
м. Ужгород, Україна*

Визначення публічної послуги корелюється із поняттям «суспільна послуга», що широко використовується в європейському праві. У європейському праві поняття «суспільна послуга» (англ. public service, фр. service public, нім. öffentlicher Dienst) має важливе значення, особливо в контексті забезпечення базових потреб населення та функціонування економіки, та ґрунтується як на праві Європейського Союзу (ЄС), так і на національних правових системах держав-членів. Суспільна послуга – це діяльність або послуга, що надається для задоволення основних потреб суспільства, є доступною для всіх громадян та здійснюється під контролем або за участю держави чи органів місцевого самоврядування. Європейське право розрізняє дві категорії таких послуг: послуги загального економічного інтересу (Services of General Economic Interest, SGEI) [1], що формуються у сфері ринкової діяльності, яка виконує важливу соціальну функцію і регулюється державою (наприклад, у сфері енергетики, транспорту, пошти, телекомунікацій тощо); послуги без економічного інтересу або послуги загального характеру (Non-Economic Services of General Interest) [2], що не є ринковими і надаються виключно в інтересах суспільства (і